

Dinsdag 2 februari 1915 – ochtendeditie

Geïnterneerden.

Majoor Mamet, op parool vrijgelaten geïnterneerd Belgisch hoofdofficier te Amersfoort, is met toestemming van de minister van oorlog, toegevoegd aan de Belgische generaal Dossin, om deze als adjunct bij te staan tijdens zijn verblijf in ons land en hem te vergezellen bij de bezoeken, die de generaal binnenkort gaat brengen aan de plaatsen, waar Belgische militairen geïnterneerd zijn.

Generaal Dossin heeft met verlof van de minister, bezoek ontvangen van generaal Werbrouck, geïnterneerd te Zwolle.

Een Belgisch officier, in Gaasterland geïnterneerd, heeft zijn erewoord teruggevraagd en is naar Urk overgebracht.

Tijdelijke Belgische vrijmetselaarsloge.

In een zeer talrijk bezochte plechtige bijeenkomst in het gebouw der Orde van Vrijmetselaren aan de Fluwelen Burgwal alhier, is zondag een tijdelijke Belgische loge van dit genootschap in ons land ingewijd. Met het oog op de oorlogstoestand en de aanwezigheid in ons midden van een groot aantal uitgeweken Belgische ordeleden, hebben de hoofdbesturen van de maçonnieke bond in de beide rijken de totstandkoming van deze tijdelijke loge goedgekeurd.

De Belgisch-Haagse loge heeft Nous Maintiendrons en heeft de kleuren van België's vlag aangenomen voor banier en onderscheidingstekens.

In de tempel van de Haagse Loge l'Union Royale heeft de inwijdingsceremonie plaats gehad. De grootmeester van de Belgische vrijmetselaars woonde de plechtigheid bij. Talrijke deputaties van

heinde ven verre waren aanwezig. In welsprekende, gematigde, vredelievende en hoopvolle taal hebben velen gesproken.

Van alle kanten werden huldeblijken en bewijzen van sympathie, ook stoffelijk, aangeboden.

Vocale en instrumentale muzieksnummers, deels van toepasselijke aard, hebben de plechtige inwijding opgeluisterd.

De Duitse duikboten.

Londen, 1 februari. De verrichtingen der Duitse duikboten mogen al enige opschudding hebben teweeggebracht, de Duitsers zijn opnieuw teleurgesteld uitgekomen indien zij een grote paniek verwacht hadden. Niet alleen zijn er geen vaarbeurten uitgevallen, maar verscheidene schepen die de aanwezigheid van een duikboot in de Ierse Zee vernamen terwijl zij op het punt waren te vertrekken, hebben hun reis voortgezet.

De bladen wijden intussen bijzondere aandacht aan wat zij noemen het praktische kenmerk van deze nieuwe soort oorlogvoering. De Morning Post zegt bv. dat het torpederen van het Franse stoomschip Amiral Ganteaume, vol Belgische vluchtelingen, niet veel anders was dan een moord en dat het in de grond boren van twee Engelse koopvaardijsschepen ter hoogte van Havre, zonder de bemanningen te waarschuwen, van gelijke aard is.

Parijs, 1 februari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

Op het noordelijk deel van de front zijn hevige artilleriegevechten geleverd.

Ten zuidoosten van Ieper hebben de Duitsers op de schansen ten noorden van het kanaal aanvallen ondernomen, die onmiddellijk door het vuur van onze artillerie en infanterie zijn gestuit.

In de Gildenhall te Londen zullen de 11^e en de 15^e dezer Belgische architecten, gemeenteraadsleden en anderen bijeenkomen, om te beraadslagen over de heropbouw van België na de oorlog.

Als sprekers vinden wij in Engelse bladen de heren Helleputte (Belgisch minister van landbouw en openbare werken) en Herbert Samuel (Engels minister van het plaatselijk bestuur) genoemd.

De lord Mayer zal de vergadering met een welkomstwoord openen.

De Utrechtse rechtbank heeft gisteren een Belgische soldaat, die tijdens de muiterij van een aantal geïnterneerden in het kamp bij Zeist een vaatje bier stal, veroordeeld tot 5 maanden gevangenisstraf met aftrek van de voorlopige hechtenis.

Van Franse zijde.

De Franse legatie te 's Gravenhage deelt het volgende mede: De dag van de 31^e januari heeft zich evenals de vorige door een artilleriegevecht gekenmerkt, dat vooral hevig was in de streek van het noorden. Ten zuidwesten van Ieper hebben de Duitsers een aanval beproefd die onmiddellijk door ons werd gestuit.

Te Brussel is met toestemming van de Duitse overheid een nieuw Belgisch blad verschenen, Le Courier Belge. Het wordt in het Frans en het Vlaams opgesteld.

Dinsdag 2 februari 1915 – avondeditie

In de Tijd schrijft de kanunnik Heynssens over koning Albert als katholiek. Ten onrechte, zo is zijn betoog, meent men, dat de koning der Belgen niet goed katholiek is. Men heeft dat o.a. gedacht, omdat een hoofdofficier, die eerst zijn leermeester was en toen zijn adjudant werd, niet voor godsdienstig doorging. Toch is deze officier volgens de schrijver, een rechtschapen man, en koning Alberts moeder wist dat ze hem kon vertrouwen. Hij zou de godsdienstige opvoeding van haar kinderen niet schaden. Haar zoon Albert is steeds een overtuigd christen gebleven". (In het spraakgebruik van katholieken is een christen gelijk aan een katholiek, gelijk in dat van de orthodoxe protestanten een christen gelijk is aan een orthodox protestant.)

Koning Albert zelf heeft eens tegenover een rooms-katholieke geestelijke betuigd, dat hij en de koningin "christenen met hart en ziel" zijn.

Enige jaren geleden is er veel over gesproken "dat de koning een onderwijzer van Brussel had uitgekozen, om aan zijn kinderen het eerste onderricht te geven. Doch "bedoelde onderwijzer" vervolgt kanunnik Heynssens, "is eer zeer degelijk mens, op wie niets valt aan te merken." Buitendien was altijd kapitein Matton, een der godsdienstige officieren van het Belgische leger, bij de lessen aanwezig.

"De koning wilde dat het godsdienstondericht gelijke tred zou houden met het onderwijs in de literatuur. Hij vroeg dan ook aan Z. E. de kardinaal aartsbisschop van Mechelen, hem een wijs en verlicht priester aan te wijzen, die zijn kinderen in de ware godsdienst zou onderrichten en hen tevens tot grootse liefde jegens God zou bezielen. De keuze van de kardinaal viel op abbé Crooy, sedertdien mgr. Crooy, rector van het klein seminarie en geestelijke vader van het groot seminarie te Mechelen. Aan de hofhouding werd verzocht,

niet met de jonge prinsen te spreken over godsdienstzaken, uit vrees dat hun opvoeding in deze schade zou lijden. Een uitzondering werd nochtans gemaakt voor een dame uit de hoogste kringen, wiens begaafdheid en godsdienstzin algemeen bewonderd werden.”

Na uiteengezet te hebben, dat koning Albert als grondwettelijk vorst natuurlijk de katholieken zomin bevoordeelt als benadeelt, bestrijdt de schrijver tenslotte een bezwaar. “Men heeft wel eens gezegd, dat koning Albert nooit openlijk van God spreekt en Hem in het openbaar aanroept, zoals de Duitse keizer dat doet, maar men mag niet vergeten, dat hij constitutioneel vorst is en zich met een zekere terughouding moet uitspreken. Hier meer dan ergens kan het betere de vijand zijn van het goede. Echter is het volstrekt onwaar, dat bij plechtige gelegenheden de koning niet God en de voorzienigheid zou aanroepen. Hij deed het bij zijn troonrede, onmiddellijk na zijn troonsbestijging, en ook in zijn proclamatie aan het Belgische volk, bij het begin van de oorlog.”

Goederen te Antwerpen.

Berlijn, 2 februari. Over de behandeling van de te Antwerpen opgeslagen waren verluidt, dat voorlopig de vrije beschikking erover verboden is. Inbeslagneming pleegt voor levens- en voermiddelen, graan en grondstoffen te geschieden ter voorziening in de behoeften van het leger. Niet in beslag genomen waren mogen gewoonlijk vrij naar Duitsland of ook door België vervoerd worden. De uitvoer naar het neutrale buitenland geschiedt in de regel niet. Ten aanzien van die artikelen, waarvan de uitvoer uit Duitsland verboden is, beslist de intendant van het gouvernement te Antwerpen over inbeslagneming of vrijlating.

De correspondent van de Tijd te Roosendaal, die te Mechelen getuige was van de terugkeer van 540 burgergevangenen uit Duitsland, meldt daaromtrent onder meer:

“Niemand mocht met de langzaam voorbijgaande armzaligen spreken, die in hun verwaarloosde staat, met hun lange, wilde haren over de ongeschoren en vermagerde gezicht een beeld van troosteloze ellende boden. In een bundeltje sleepten zij al hun hebben en houden mee. Allen hebben zij nog de kleren aan, waarin zij bijna een half jaar geleden uit hun huizen gehaald of op straat in hechtenis genomen zijn. Een schoenlapper had zelfs zijn schootvel nog niet afgelegd en men kon allen aanzien, dat zij in hun boezeroenen en luchtige zomerkleding veel hadden geleden van de koude en het slechte weer.

Verschillenden van hen waren zo ziek, dat zij per brancard naar het ziekenhuis moesten worden gebracht. De klacht over het slechte voedsel was algemeen, behalve bij enkelen, die het voorrecht hadden gehad enig geld te bezitten.

Zoals men weet, werden de teruggekeerden namens kardinaal Mercier welkom geheten door de deken van Mechelen. Deze sprak hen toe en eindigde zijn rede aldus: “Vergeet uw geleden leed en draag het ten hemel op voor de toekomst van het christelijke België, dat zal herrijzen, en voor de toekomst van uw heerlijk Vlaanderenland.

Een der teruggekeerden dankte namens allen en riep: “De Vlaamse Leeuw is niet uitgeput, morgen staat hij weer overeind!”

In het artilleriegevecht bij Middelkerke is op 28 januari luitenant ter zee Egon von Kluck, de oudste zoon van de veldmaarschalk, gesneuveld.

Uit Gent.

Men meldt ons uit Gent:

Laat ik om te beginnen u enige bijzonderheden mededelen omtrent de voeding. Wij zijn op rantsoen van 250 gram brood per persoon en per dag. De politie brengt de kaartjes, die recht op aankoop geven, eens in de vijf dagen rond. Vlees en groenten zijn nog steeds, evenals aardappelen, tegen de gewone prijs te krijgen. Petroleum is er in het geheel niet meer te krijgen, doch de stad legt nu gasleiding aan bij hen die er geen hebben. Echter ontbraken de gasmeters, en toch wilde men de mensen niet verstoken van licht laten. Spoedig vond men er dan ook dit op: men zou iedereen 15 centiemmen per gasarm en per avond laten betalen. Hoewel geen ideaal systeem, werkt het naar wens. Tot half april is elke nieuw aangeslotene verplicht deze 15 centiemmen per avond en per licht te betalen.

Voor een aantal voedingsmiddelen zorgt het Amerikaans-Spaans comité. Dit geeft de ontvanger eetwaren gratis voor de voeding der armen, doch richtte tevens een winkel in, waar men de goederen tegen gewone prijs verkoopt. De opbrengst is ten bate van de steuncomités. Zie hier enige prijzen per kilo: tapioca 0,60 F; haveremout 0,60 F; spek 2,20 F; oranjelintzen 0,50; mooie maïzena 0,50 F.

Ook bloem wordt daar verkocht, doch daarvoor moet men zich eerst wenden tot het comité, dat zetelt in de Lakenhalle (bij het Belfort).

De kaarsen zijn, nu alle petroleum ontbreekt en velen, vooral buiten, geen gas kunnen krijgen, erg duur: kleine kaarsen kosten zelfs 0,25 F het stuk!

De stad Gent is, zoals u reeds weet, gedwongen geweest grote sommen te lenen aan andere gemeenten, niet op bevel van de

Duitsers, maar op verzoek van die gemeenten; bovendien geeft de stad veel uit ter bestrijding van de armoede (publieke werken), ter ondersteuning der comités, en tenslotte voelt de stad natuurlijk het effect van de oorlog sterk in haar inkomsten.

Natuurlijk is dan ook de belasting enorm gestegen, ja zelfs voor velen verdubbeld. Men heft nu belasting op de waarde der meubelen naar volgende schaal: 4 procent van een waarde van 100-500 F; 5 procent van een waarde van 501-1000 F, en 6 procent van een waarde van 1001 F en hoger. Bovendien betaalt men 5 F per piano en wordt ook de ongetrouwde man flink aangesproken.

Als veiligheidsmaatregel eisten de Duitsers, die grote vrees voor spionnen koesteren, van alle ambtenaren een verklaring, die zij te tekenen kregen en zonder welke zij ontslagen werden. Ziehier de (drietallige) tekst in het Nederlands:

“Ik ondergetekende, beloof hierdoor naarmate der bestemmingen der Haagse Conventie van 18 november 1907 voort te gaan op nauwgezette wijze en loyaal mijn ambt uit te oefenen, niets te ondernemen wat de Duitse administratie in de Belgische gebiedsdelen zou kunnen schaden;”

Gratis wordt hier verspreid een: Manuel du Patriotisme, waarin de opsteller zeer heftig tegen de Duitsers te keer gaat. De Fransgezinden trachten de toestand uit te buiten voor hun zaak. Daarvoor echter moeten de Vlaamse leiders eerst geschandvlekt worden. Zij vallen nu mr. Louis Franck, een der drie Vlaamse leiders in het parlement, Rijckmans en burgemeester De Vos, van Antwerpen, hevig aan in een klein smaadschrift. Antwerpen wordt verder hevig aangevallen en uitgescholden. Het is immers de Vlaamse veste bij uitnemendheid. Antwerpen werd zelfs voorgesteld als de enige vlek op de heldhaftige naam der Belgen! En dan komt de aap uit de mouw. In het herstelde

België zullen de Flaminganten voor altijd afgedaan hebben! Treurig zijn dergelijke verschijnselen van tweedracht in een volk, dat nu de ernstigste bestaanscrisis doormaakt!

De stemming onder de burgerij is zéér verbitterd. Zij verliezen alles: hun land, hun taal (Frans), hun geld en hun goed. Velen onder de leden van de beide machtige Vlaamse taalverbonden, het Algemeen Nederlands Verbond en het Nationaal Vlaams Verbond, verbroederen zelfs met hen, die bovenbedoelde manifesten uitgeven.

Een vriend van mij, juist uit Deinze, Tielt en Roesalere teruggekomen, vertelde me, dat de Deinzenaars zeer anti Duits waren (onder de burgerij vooral). Wanneer men echter de Westvlaamse grens nadert en dus ook het gevechtsfront, verandert deze stemming in een vriendelijke gezindheid. Te Tielt is men zeer vriendschappelijk jegens de Duitsers, die daar een zeer belangrijk centrum hebben.

De werklui, ook hun vrouwen en kinderen, schieten uitstekend met hen op in heel Vlaanderen. Zij maken zich zeer bemind door met de kinderen te spelen, verder veel brood en soep en eten uit te delen. Ook door andere kleinigheden tonen ze dikwijls een goed hart. Ik wil u eerst een aardige anekdote hierover vertellen. Een boer uit Destelbergen (bij Gent) die fietste zonder de daartoe benodigde "Passierschein", werd door een dragonder opgebracht naar de Gentse kommandantur, waar onze Vlaming tot vier dagen gevangenisstraf veroordeeld werd, terwijl zijn fiets werd verbeurd verklaard. De dragonder, plichtsgetrouw doch medelijdend, pleitte daarop voor hem: de man had een zieke vrouw, zes kinderen en een zeer goed verleden. Dit werd in aanmerking genomen en ook de fiets werd teruggegeven, waarna de dragonder de fiets vol laadde met broden en hem naar huis liet gaan.

Het houden van vergaderingen is nauwkeurig geregeld door een besluit, getekend door baron von Bissing, generaal gouverneur in België. Overtredingen van dat besluit worden gestraft met gevangenisstraf tot één jaar of boete, gaande tot 5000 frank.

Als curiosum uit de oorlog vermeld ik hier tenslotte het volgende lied:

Hoch über Flandern und Brabant
Weh'n wieder deutsche Fahnen;
Ist gutes, altes deutsches Land,
Nah anverwandt,
Verloren von den Ahnen
Und was die Väter dumm gemacht,
Die Enkel lang verschlafen,
Das fiel uns ein in roter Schlacht,
In Lüttichs Nacht,
Und vor Antwerpens Hafen.
Und was uns fiel in Herz und Hand
Woll'n wir nie mehr verschmerzen
Wir reiten bis zum Brügger Strand
Weh England!
Wir steh'n vor deinem Herzen!

(Hoog over Vlaanderen en Brabant waaien weer Duitse vlaggen. Het is goed, oud Duits land, ons na verwant, dat onze voorvaderen verloren hadden doen gaan. En waar de vaders dom mee gehandeld hebben, de kleinzoons lang bij gedommeld hebben, dat ons is toegefallen in de rode veldslag, in de nacht van Luik en voor de haven van Antwerpen. En wat ons in hart en hand gevallen is, dat willen wij niet meer verliezen: wij rijden tot aan het strand van Brugge. Pas op, Engeland, we staan tegenover je hart.)

Belgische aangelegenheden.

Men schrijft ons van Belgische zijde:

Er wordt wel eens beweerd, dat de Duitsers door strengheid hun verblijf in België niet gemakkelijk maken. Dat zij er niet om bemind worden, ligt wel voor de hand. En het heeft op sommige dagen een schijn of gingen zij het zelf voelen. Een gast te blijven, die slechts geduld wordt, moet trouwens wel eens belust maken op de bejegening, die een welkome gast te beurt valt. Ook kan het niet anders of zij smachten ernaar. En waar de strengheid de bevolking van te uitbundige, thans van alle uiting van liefde voor de afwezigen, weerhoudt van het tonen van ontevredenheid tegenover de bezoekers, zijn zij langzamerhand gaan menen, dat die onthouding misschien door een zweem van sympathie voor hen zou kunnen worden gevolgd. Zover zijn zij thans. Die sympathie trachten zij te wekken. Want het is, nietwaar, heel moeilijk zich rekenschap te geven van de gehalte van gevoelens, waarvan men zelf de betuiging belet.

En in die poging komt terug te voorschijn, hoe groot hun kennis is van de toestanden, waarmee moet rekening gehouden worden, en van de stromingen, waartoe zij zich menen te moeten wenden.

Hun vroegere houding verzaken ze niet, nochtans: de toegevendheid wordt niet groter. Aan de strengheid die zich wil opdringen, is niets veranderd.

Zo mochten, met laatstgenoemde, de heren bestuurders van een inrichting, die zich voorneemt, afgedragen kleding aan behoeftigen uit te delen, kennis maken. Men mag gerust geloven, dat deze dagen, voor dergelijke inrichting een tijdperk van bloei deden aanbreken. Maar het gebeurde, dat twee Duitse infanteristen, afkering van de Brusselse luchten, voordeliger verblijf gingen wensen in hun hart, en de bescherming van de goden gunstiger achtten dan hun oversten.

En zij richtten hun stappen naar de lokalen van gemelde inrichting. De huisbewaarder was alleen thuis. En bij het medelijden dat hij voor die ontgoochelde soldaten voelde, mengde zich een heimelijke vreugde in zijn gemoed. Hij liet zich overhalen, zij kregen een civieltje.

Maar werden ze betrapt, of waren zij zelf reeds op verkenning uitgezonden? Zeker is dat de dag daarop, een officier om een werkmansplunje kwam smeken, en dat twee dagen later de huisbewaarder achter de grendels zat. Maar, opdat het tot voorbeeld van allen zou strekken, delen thans de bestuurders, de leden en weldoeners der inrichting, in niet gering getal, de geneugten van de nor.

Zo ook werden ergens drie Belgische heren betrapt om stukken op zak te dragen, waarvan beweerd werd, dat het vertalingen uit de Times waren. Opgebracht, werden ze ook in hechtenis gesteld. Maar na drie dagen blijken toch de stukken proza zo onschuldig te zijn als onnozele kinderen. De betichten zullen terug op vrije voeten gesteld worden. Niet, nochtans, zonder dat hun een boete van 1200 mark wordt opgelegd. Waarom? Vragen zij versted. "Gij zijt immers in de gevangenis geweest, nietwaar, luidt het antwoord; ge moest er maar geen aanleiding toe geven ...".

En voor de echtheid van die feiten en van vele andere, zoals bv. boetes, waarvan de gezamenlijke opbrengst 20.000 mark beliep, aan mensen opgelegd, die op een ochtend in het postkantoor aangetroffen werden met exemplaren van de Times, zullen de meest betrouwbare personen instaan.

Neen, de beginselen van strengheid worden niet vergeten. Maar andere maatregelen worden genomen, die zoals hoger gezegd, in het oordeel van velen thans gelden als de uiting van een wens om gunstiger stemming te verwekken.

Die geest kan misschien reeds worden vastgesteld in de bepalingen van de jongst uitgeschreven belasting. In onderscheidene steden, in verschillende dorpen verhalen arbeidersbevolking noch kleine handel hun misnoegdheid om het wegblijven van rijkere bureu. Deze laatsten voelen dan op sommige dagen de behoefte, om hun willekeurige ballingschap op een wijze te wettigen, die voor de geblevenen vol verwijten is, en hun onverdiend krenkt. Maar om de treurige uiting van dat misverstand is het niet te doen. Men weet dat het bestaat. En nu wordt de nieuwe belasting van diegenen geheven aan wiens afwezigheid de ongunstige toestand door sommigen wordt toegeschreven. Het is wel te vrezen, dat er hier of daar, in België een stem zal opgegaan zijn, door ontevredenheid beziel, om de straf die opgelegd werd aan de wegblijvenden, goed te keuren. Maar weerklank zal ze wel niet vinden.

Er werden echter andere maatregelen genomen, die veel beter in staat schijnen om de gevoelens van een deel der Belgische bevolking tegemoet te komen. Een deel der bevolking. Want daardoor is het juist, dat de volgende feiten kun betekenis krijgen.

Het eerste hebben de Vlaamsgezinden met de voorkomendheid der Duitsers moeten kennis maken. Verschillende feiten werden in dit blad reeds verhaald. Men weet o.m. dat er te Brussel een krantje uitkomt, in het Vlaams opgesteld, dat stemming tracht te maken voor de Duitsers. Het schijnt zelfs dat enkele goedbedoelende Vlamingen zich een ogenblik hebben laten verleiden. Slechts een ogenblik. Slechts genoeg om eens te meer, een bewijs te geven dat de Vlaming steeds oprecht is, en in de grond van zijn gemoed niet wantrouwig. Het kunnen gebreken zijn ...

Maar onlangs hadden de vlaamsgezinden een nieuwe gelegenheid om zich te verwonderen. Verschillende leiders der beweging die in België zijn gebleven kregen bezoek van een heer, die met hen een

praatje over de noodzakelijkheid van den Nederlandse Hogeschool te Gent aanging. Die bezoeker was geen Duitser. Hij was, jammer genoeg, een onderdaan van een neutrale staat, en woont te Brussel. Weldra liep het gesprek over de behoefte om de propaganda thans voor te zetten. De omstandigheden werden zo geschilderd dat het ogenblik en de gezindheden enig waren om een inrichting te krijgen en te stichten waarvan anders de verwezenlijking moeilijk en twijfelachtig zou blijven. Moet er betoogd worden dat het plan bij de Vlaamse leiders geenszins welkom was? "Zijn de Duitsers de stichting van een Vlaams onderwijs werkelijk genegen, antwoordden zij aan de bezoeker, waarom dan zulke haast aan de dag gelegd? Want, blijven zij meester in België, dan hebben zij tijd genoeg om de inrichting van het onderwijs aldaar na te gaan en te verbeteren. En, blijven zij er geen meester, begrijpen zij dan niet dat hun huidige stappen de zaak van de Vlaamse Hogeschool later in opspraak en in onherroepelijk gevaar zullen brengen?"

Vlaamsgezinden kunnen voor zulke belangstelling bijgevolg niet eens dankbaar zijn. En, hetgeen alleen reeds kan volstaan: het Belgische volk heeft thans voor andere aangelegenheden te zorgen en te werken, die zijn ganse kracht vorderen."

De commissie voor hulpverschaffing in België te Londen heeft een bod gedaan voor de lading van de Wilhelmina, die gelijk men weet met levensmiddelen, die aan een Amerikaans burger geconsigneerd zijn, naar Duitsland onderweg is. Een aantal ongelukken met schepen, die de commissie bevracht had, hebben in de geregelde aanvoer van levensmiddelen voor België stoornis gebracht, zodat men nu vreest dat er hongersnood zal komen.

De commissie heeft nu een zodanige schikking getroffen, dat zij de lading van de Wilhelmina in elk stadium van haar reis zal kunnen

overnemen, waarna het schip een vrijgeleide naar Rotterdam zou krijgen.

Uit België.

Men meldt ons op 1 dezer:

Ik heb zojuist iemand ontmoet die gisteren uit België is teruggekeerd en daar enige dagen geleden in Kortrijk, Ronse en omstreken, dus vrij dicht bij de Duitse linie, heeft vertoefd. Men kan daar niet zien dat het oorlog is. Geen huis is er platgeschoten en de landbouwer bewerkt er rustig zijn akker. Er heerst grote armoede. Vele artikelen, zoals petroleum, kaarsen en lucifers zijn er absoluut niet te krijgen. De bevolking is van alle verkeersmiddelen verstoken; slechts zij, die daarvoor een speciale pas kunnen machtig worden, kunnen van de trein gebruik maken, die over Oudenaarde of Doornik naar Brussel gaat. Ik heb, zo werd mij verder verteld, enige vrouwen gesproken, die, om hun mannen, die in ons land geïnterneerd zijn, te bezoeken, de reis tot aan onze grenzen heen en terug te voet hebben afgelegd. Zij hebben voor die heen- en terugreis 12 dagen nodig gehad.

In Kortrijk heerst een grote bedrijvigheid van militairen; huis aan huis is er inkwartiering. Alles is gerekwireerd. In Kortrijk, met zijn groothandel en grootmarkt voor suikerbieten, staat de handel nagenoeg stil, hoofdzakelijk omdat er op het ogenblik geen enkele wagen of rijtuig meer aanwezig is en zo goed als geen enkel paard. Alles is tegen overgave van bons, die na de oorlog inwisselbaar zijn, in beslag genomen. Zodoende kunnen de mensen hun bedrijf niet uitoefenen. Er zijn stalhouders, die voor meer dan 20.000 frank aan bons hebben.

In Kortrijk is een zeer grote ambulancedienst ingericht. Alle Duitse gewonden, die van de kant van Rijsel komen, gaan via Kortrijk naar

Duitsland, behalve de zwaargewonden, die in Kortrijk blijven, totdat zij in staat zijn om naar Duitsland te worden vervoerd.

In Kortrijk zetelen het gemeentebestuur en de Duitse autoriteiten heel broederlijk samen in hetzelfde raadhuis, echter in verschillende lokalen. Het besturen van de stad gaat in gemeen overleg. Het Duitse bestuur, voornamelijk de commandant, is zeer voortvarend, in tegenstelling met het Belgische gemeentebestuur, dat zeer lusteloos en langzaam werkt.

Op de reis naar Nederland, twee dagen geleden, waren er ook tal van Duitsers in de trein, die van de kust, Middelkerke en Oostende, kwamen. Onder hen bevond zich ook de schrijver op filosofisch en theologisch gebied, dr. Wassmann. Hij vertelde, dat hij enige dagen geleden de kustplaatsen, die tussen Oostende en Lombardsijde liggen, en ook deze twee plaatsen zelf had bezocht. Oostende zelf heeft niet veel van het bombardement geleden, slechts enkele hotels zijn beschadigd. Bijna alle hotels zijn bewoond door Duitse officieren.

Het gehele stand is streng afgesloten en zelfs Duitse officieren mogen slechts passeren op vertoon van een pas. Gebrek is er in Oostende niet. Men eet er zelfs volop wittebrood en de gehele bevolking wordt kosteloos gevoed. Van de bevolking van deze plaats is indertijd een groot gedeelte gevluht; daarentegen is de bevolking van andere plaatsen naar Oostende gekomen. Maandag en dinsdag is de gehele bevolking van Middelkerke door de Duitse militairen naar Oostende overgebracht. Ook de meubelen en het verdere huisraad der bevolking. De mensen zijn alle ingekwartierd in de legerhuizen van Oostende. Maandag in de namiddag hebben de Duitsers de toren van de kerk te Middelkerke, waarvan het schip reeds was ingestort, opgeblazen, omdat hij een goed richtpunt vormde voor de Engelse marine.

De Engelse scheepskanonnen bombarderen dagelijks de kust tussen Oostende en Lombardsijde. Daar richten ze echter weinig schade aan, want een brede strook van strand en duin is voor alle verkeer afgesloten. Er bevindt zich noch mens, noch dier, noch gebouw. De enige uitwerking van het scheepsgeschut zijn grote gaten in de grond. Een enkele keer gaat er een schot verder tot bij Mariakerke en daar gebeurt het dan wel eens, dat militairen of paarden, die zich juist op mars bevinden of daar werkzaamheden verrichten, worden getroffen. Dr. Wassmann had de indruk, dat in de buurt tussen Nieuwpoort en Oostende spoedig gewichtige gebeurtenissen zullen voorvallen, want men werkte er met alle kracht aan alle mogelijke verdedigingswerken. Zelfs wordt er in de laatste dagen ook 's zondags aan gewerkt, wat tot dusver in deze buurt nog niet gebeurd is.